

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce priveşte fóca,
să se adreseze la „Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii”

în
Blas.

Fóe bisericescă-politică.

Anul X.

Blas 3 Novembre 1900.

Numărul 44.

„Psaltichia.”

Archiereii din România sînt preocupaţi érá-şi de o chestiune, care atrage asupra „sfîntului sinod” şi atenţiunea opiniunii publice. Din Bucuresci ni-se trimite un număr de ziar („Época”) în care savantul profesor de la Iaşi, dl A. D. Xenopol publică un articol semnificativ, cu titlul următor: „Chestiunea nouet notaţiunii a Psaltichiei în sf. Sinod.”

Care este pe scurt „Chestiunea Psaltichiei,” menită azi a preocupa opinia publică? Étă de ce e vorbă.

Dl Gavril Musicescu, directorul corului mitropoliei din Iaşi, al cărui nume este cunoscut şi pe la noi, în conţelegere cu reposatul arhieréu erudit Melchisedec, a transcris cîntările bisericesci orientale pe notele muzicéi moderne. Cărtile sale, cuprîndénd diferite cîntări, au fost aprobate de sinodul României şi introduse în tóte şcolile din ţeră, — afară de seminarii, unde a rémas ca manual de cîntare psaltichia cu notele sale cele vechi, de origine persiană, note pe cari fórté puţini le mai cunosc, şi cei ce le cunosc le interpretéză în diferite chipuri, şi le cîntă, prin urmare, în felurite moduri.

Compositorul Musicescu, se întîmplă de ceru de la ministerul cultelor, ca să introducă cărtile sale şi în Seminarii, pentru că ar úşura cu 50% instructiua musicală şi cantul, şi s'ar introduce o precisiune şi uniformitate în cîntări.

Cererea s'a transpus sinodului spre opinare. Aci a provocat apoi pe ne-asteptate o discuţie lungă şi înfocată, în şedinţa din 25 Maiú 1899. *)

Anume comisiunea sinodului a prezentat cererea dlui Musicescu, ca şi când ar tinde la înlocuirea Psaltichiei cu muzica occidentală, şi ar voi ast fel să catoliciseze biserica română din regat. . . Firesce întreg sinodul cu esceptiunea unui singur vot, s'a pronunţat contra. Musicescu inşe, a cărui intenţiune a fost intervertită, nu s'a mulţămit cu acest conelus, şi chestiunea va veni se vede, din nou înaintea sinodului, care tocmai s'a întrunit zilele trecute.

Pe noi nu ne-ar privi chestiunea, cum ea este pusă de dl Musicescu, pentru că la noi, atît în biserica gr. cat. cât şi în cea gr. or. de abia va mai fi cineva, care să cunoscă notele persiane ale Psaltichiei. Cîntările se învaţă numai din gură în gură, orî după notele lineare ale muzicéi occidentale.

Aşa inşe, cum s'a „desvoltat” chestiunea în sinod devine interesantă. Pentru că scóte din nou la ivélă caracteristica tristă a bisericii orientale, de când ea e despărţită de centrul bisericii lui Christos.

De când cu nenorocita desbinare, în care şi poporul românesc a fost împins prin fatala legătură cu Bulgarîi, —

*) Veđi broşura: „Íntîmpinare la raportul comisiunei sf. sinod, discutat în şed. de la 25 Maiú 1899, relativ la înlocuirea semnelor Psaltichiei prin notaţiunea lineară”, — de G. Musicescu, Iaşi, 1900. Aci se publică întregă deabaterea.

cari azi ne-ar stînge pe toţi într'o lingură de apă, dacă ar puté — de când cu schisma grecilor, biata biserica orientală şi-a perdut încetul cu încetul tot sucúl vieţii, s'a vestezeit ca o creangă desfăcută de trupină, şi dacă a mai păstrat formele esterne din trecut, n'a mai fost în stare să producă nici măcar flori, ne cum fructe dátătoare de viaţă.

Íncetul cu încetul s'a bizantinít, s'a împetrit în forme, şi tîngesce şi azi o viaţă tristă fără nici un rol, fără de a puté da pept cu problemele timpului mai nou.

Perzind cuprinsul cel preţios, biserica orientală s'a preocupat şi se preocupă şi azi mai ales numai de formele esterne. Negligénd cestiunií mari şi esenţiale ea se arată tare în chestiuni neesenţiale, în formele góle şi fără importanţă deosebită, cređénd că cu formele esterne póte acoperi golul intern.

Biserica catolică, cu organisaţiua ei sublimă, a sciút şi a putut în tot de una să distingă, în chestiunile ce i-s'au impus esenţialul de accidental, şi a sciút să se conducă spre progres, acomodându-se cu liberalitate frumósă în lucrurile neesenţiale şi mutabile, tînénd, conservând şi desvoltând cu tãrie ceea ce este esenţial şi imutabil.

De aceea în biserica catolică este viaţă, vitalitate şi progres. Pe când în Răsărit pare că disordinile forméză ordinea, ér „viaţa” se manifestă numai în hãrtuéli interne şi rivalitaţi personale nemésurate, ne mai vorbind de „progres”,

Feuilleton.

Bétránul visitiú.

(de Jacques Normand.)

(Fine.)

Domnul acesta mare se intereséză de tine, cugetă bétránul. Se întórise şi mai tare spre el, şi mai aruncând din când în când ochii spre cal, enară tóte páţaniile sale cu naivitate mişcătoare proprie ómenilor sêraci, cărora istoria mică a vieţii lor proprie le este mai momentósă de cât întregă istoria univarsală. Roger pricepea din istorisire, cât de des o mai spusese bétránul la camerađi de al sêi, sau cúl numai voia să o asculte, cu ocaziunea umblării pe trotoare sau pe la prândeuri în vre o ospétãrie.

„Că óre agonisitu-mi-am ceva? Da! Domnule, eú tot de una am fost activ şi cruţãtoríu, mult dacă mai beam când şi când câte vre un páhar dóne de bere şi

acésta o mai fac încă şi acum, se înţelege, după ce mi-am isprãvit lucrul. Dar scii DTA, aşa merge treaba când nu are omul noroc, şi eú unul nu am noroc, şi nu l'am avut nici o dată. Şi cel 15,000 de franci ai méi, da 15,000, tótă agonisala mea, a rémas la Panama pãná la cel din urmă sou. Unil zic, că n'ar fi trebuit să-mi depun banii ast fel, ci ar fi trebuit să cumpër hãrtii sigure şi bune, cari ar fi adus ce-l drept mai puţin, dar cu atát mai sigure ar fi fost. Inşe, Dómne sfinte, aşa ceva póte face omul, dacă e bogat şi are multe hãrtii. Când ai inşe puţin, atunci vréi să tragi după banii tói cât mai mult, şi aşa devii neprecaut. N'am fost numai eú, care a páţit aşa. Nu-i drept? Dar acésta pe mine nu mé mângæe. Lucrul cel mai réu e, că m'a ajuns acésta la bétrãneţe, când credeam, că mé voiú puté pune la odihnă. Acum dar va să zică, érá trebuie să mé pun pe lucru. . . Cãştig atãta, cât să tráesc, cât ajunge de pe o zi pe alta. Acésta tot aşa va merge, pãná ce se va puté.”

„N'ai DTA familie?”

„Soţia mi mórtă deja de zece ani. Éra cusãtóre. Apoi am mai avut încă dóue fete. Cea mai mare se mãritase. Şi ea a

murit. Éra croitorésă. De cea alaltă nu vorbesc bucuros. Mai íntãiu a fost florársă. De zece ani nu am mai aúdit de ea, nici nu mai sciú de mai tráesc.”

„Aşa dar eştí singur de tot?”

„Singur, singurel, Dómnule! Frumos nu e acésta, dar apoi, scii, n'am noroc. Sfinte Dómne, ce căldurá! Poţi căpéta insolatiune!”

Şi sêrmanul om ér íşi luá pálãria din cap şi-şi şterse fruntea din nou.

Íntr'acestea ajunse trásurã pe délul câmpielor eliseice şi coti în strada de Presbourg. Roger se ulti în tóte pártile. Vedeã cum în cumplita arşiţa a sórelui o mulţime de ómeni activi undulézá pe stradă în sus şi în jos. Éraú comis, meseriaşi, oficiali, cu un cuvînt de aceia, cari peste varã trebuie să rémãná în Paris şi sînt necesitaţi a-şi ímplini ocupaţiunea zilnică, orî ninge, orî îi frige arşiţa sórelui din luna lui cup-toríu.

În „rue de Berri” trecurã pe lângã un şir de lucrãtori, cari renovaú pardoséla de lemn. Cu cămaşa desfãcută, cu grumađii şi braţele pline de funingine şi de sudorí lucrãu şi acestia la munca lor osteniciósă.

care nu se vedesce de cât în ura și fanatismul cu care privește și trată tot ce este catolic, ori *pare a fi catolic.*

Introducerea *literilor latine* la poporul nostru nu s'a putut face, fără ca bisantinismul bisericii orientale să nu se împotrivescă, și fără ca arhieriei ortodoxi să nu „*afurisească*“ nisuițele nobile ale fiilor luminați ai bisericii noastre, cari nu făceau de cât se scuture jugul pe care *Bulgarii* l'au impus limbei noastre românesce, ca să acopere cu o haină străină și „*ortodoxă*“ originea latină a neamului românesc, origine ce-i reamintea de *Roma*.

Până la atâta merseră în ura și fanatismul grecesc, infiltrat în biserica noastră, în cât numele nostru de glorie și de vecinică mândrie să-l preschimbe în cuvânt urgisit de hulă: „*latină*“, „*latină păgână*“.

Ura aceasta împedea literile latine ca să-și reocupe locul în oglinda sufletească a poporului românesc. Ura aceasta le împedea și azi în Macedonia și în Basarabia, unde Românul are a face cu cei mai tipici reprezentanți ai orientalismului: cu Grecii, Bulgarii și Rușii.

Introducerea *călindariului gregorian* la poporul nostru se isbesce de aceeași pedecă. Se susține mai cu drag un călindar greșit, care ne pune cu 13 zile mai târziu de cât întrăgă lumea civilizată, numai pentru că călindariul corectat este legat de numele unui Papă. — Și noi Românii, cari ne laudăm cu numele nostru, cu latinitatea noastră, și cu mama *Roma*, noi preținși civilizați și civilizați, ținem la ura aceasta prăstă, îndreptată în cele din urmă contra ființei noastre, și ne angajem să susținem cauza obscurantismului fanatic față cu cauza dreaptă a culturii celei adevărate.

În tocmăi este acum și cu *Psaltichia*. Se face comoră sfântă „*națională*“ din

opera învechită a unor greci ori Persi. Se face chestie de dogmă dintr'o chestie secundară, neesențială de formă. Așa face cel puțin „*sfântul Sinod*“ al României, autoritatea supremă bisericăscă din regatul României.

Se schimbă chestiunea numai pentru a o pute combate. Și o combat numai de temă de a nu fi cumva catolizați...!

Întru adevăr pe șubrede base trebuie să stea biserica aceasta, a cărei existență ar pute fi amenințată de nisce semne de scriere, de nisce note musicale, ori de nisce reforme calendaristice!

Dar n'ai ce face! Asta este firea bisericii orientale de când s'a desfăcut de centrul adevărat al bisericii. Așa a fost în trecut, așa e acum. Este înse imposibil ca să mai dureze mult absurdă poziție în care se găsește românismul-generos, luminat, dornic de adevăr și progres — și ținând totuși la o aberațiune care îl pune într'o lume de idei contrară luminei, contrară progresului, contrară întregii lui ființe de popor latin și dornic de viață. Imposibil să nu se observe, mai curând ori mai târziu, că în viața noastră a fost, este și va fi o continuă anomalie faptul ținerii la schisma grecească.

Incidentul caracteristic cu *Psaltichia* lui Musicescu o dovedesce, în tocmăi cum o dovedesce întreg trecutul neamului românesc.

Episcopille neunite. — Am spus-o și noi, că la congresul național bisericesc, a fraților neuniți, între altele s'a făcut din partea dlui Partenie Cosma o interpelare în cauza rentei școlilor de la Brașov, și s'a hotărât înființarea alor 3 episcopi nouă.

Se vede înse că mulți, dintre frații neuniți sînt neîndestulți cu lucrurile congresului, și cu deosebire cei grupați în

jurul „*Tribunei poporului*“ nici nu tănuiesc neîndestulirea acesta.

Mai mulți fruntași ai bisericii neunite, cari până acum s'au rostit în ziare în cauza nouă înființărilor episcopii — susțin că episcopiile vor rămâne un pium desiderium — și nu vor fi realizate nici când.

În unul din numerii din urmă a foii de la Arad, dl Vasilie Goldiș, profesor la Brașov, publică un articol, în care se ocupă cu chestia episcopiiilor.

Între altele scrie, că e curios lucru, că lipsa celor trei episcopi, nu s'a simțit nicăiri în sinul poporului drept credincios, ci numai în sinul consistoriului mitropolitan, pentru că poporul dacă ar fi simțit lipsa episcopiiilor, ar fi petiționat la congres. Zice mai de parte, că între împrejurările actuale, înființarea celor trei episcopi, pentru poporul românesc neunit, ar aduce *slăbire* nu întărire.

Nouele mitropolii ar avea să se înființeze ori din banii statului, ori din banii episcopiiilor existente. În cazul din urmă, în loc de trei episcopi tari — ar avea 6 episcopi slabe.

În faptul că la cazul înființării episcopiiilor, neuniții ar avea 6 prelați în Casa magnaților, autorul nu vede nici un folos, *pentru că e convins că șederea episcopilor neuniți în parlamentul țării, nu este de nici un folos.*

Ziarele magiare încă au luat act despre deciziunea congresului, în cauza episcopiiilor. Jancsó Benedek în un articol publicat în „*Budapesti Hirnap*“ zice între altele, că guvernul nu are nimic în contra înființării nouălor episcopi — din contra va contribui chiar și din vistieria statului pentru acest scop mare și binecuvîntat. Numai cât înființarea acestor episcopi nouă, nu se va putea face de cât cu *revisuirea statutului organic, care de alt fel vatămă întogmirile bisericii răsăritene, fiind în contradicere vedită cu Pravila, pentru că Șaguna a furizat în el instituțiunile și spiritul protestantismului.*

Într'un colț spoiau nisce zidari pe nisce schele un zid alb, a cărui lumină orbitore le vatăma ochii. Ceva mai de parte o bătrână încovoiată de ani trăgea o căruță cu legumi.

Spectacolul acesta de muncă omenescă, care la asemenea temperatură era o tortură, m'a putea deveni chiar periculoasă, trecu pe dinaintea ochilor lui Roger. Din întâmplare el era numai un spectator norocos. El se putea lipsi și de atari încordări și de pericolele împreunate cu acestea. Răzimat de perinele trăsorei trecu pe lângă acesta tridire, sigur, că acasă îl așteptă un dejun gustos, beuturi recorigate în apă și o țigară bună, după cari putea să-și țină „*siesta*“ sa neconturbat.

Privirea la acești omeni muncitori ar trebui să pună pe cugete și pe un om mai tare la inimă de cât pe Roger cel atât de bun. Cuvintele „*egalitate și frățietate*“ stau săpate pe totindenea pe monumentele publice. Aū aceste numai atâta însemnătate cât și visurile? Pote că! Dar dacă nu pote ajunge omul la ore care țintă, însemnă aceasta, ca să nu încerce a se apropria batăr de ea? Nu este ore chiar datorința celor ce stau de asupra a da mână de ajutor sêracilor de desupt? A depărta unii spini pe lângă cari duce calea vieții lor?

Până când se ocupase Roger cu ast fel de sentimente filantropice, calul tropotise încetul cu încetul mai de parte și în fine visitiul se opri înaintea casei indicate. Roger își scose portmoneul. Voia să-i dea bravului

bătrân un bacșiș mare. Dar ore era acesta tot, ce putea el face, ce trebuia să facă? El simția la pept apăsarea lină a bancnotelor, ce le primise numai acum de la bancă. Ce să încerpă cu această sumă, care întâmplarea numai așa l-o aruncase în polă? O parte din ea o va depune ore cum va, ér restul îl va întrebuinta pentru ore care plăcere a sa și a soției sale, pote că numai pentru a-și satisface un caprițiu costisitoriu, pentru ceva superfluu.

Și atâta omeni, mai așa zicând majoritatea lor abia au cele mai necesari pentru viață. Cei mai tineri se puteau cel puțin mișca și lucra. Dar ce să facă acest visitiū încovălat de ani, carele devenise victima unei fatalități atât de rele? Cât de mare era totuși deosebirea între sôrtea acestui venerabil moșneag și a sa!

Atari cugete cruciașu ca un fulger mintea lui Roger și o captiva cu totul. El scia acum, ce are de făcut. Repede vîrî portmoneul, care îl avea deja în mâni, érá-și în busunariū, scose din vestă pachetul de bancnote și întinse visitiului o notă de 1000 de franci.

„*Aici pentru trăsura. Păstrează-o întrăgă, că te sciu, că n'ai bani!*“

Bătrânul se uită uimit la dînsul fără să-l înțelégă și gângăvi: „*Dar, Măria-Ta, grațioșe Domnule!*“

„*Ci l-e-o numai, că ț'o dau bucuros, din inimă!*“

Visitiul se uită înlemnit la dînsul, roși și mai tare ca mai înainte și întinse mâna

tremurătoare după bani. De odată — fost-au influența căldurei sau urmarea surprinderii celei mari — deveni roșu ca focul, apoi érá-și palid ca mórtea, buzele-l se mișcau, dar cuvintele i-se înceară în gâtlegiū. Sbiciul îi scăpă din mână și el cădu cu brațele întinse, ca lovit.

„*Visitiule — visitiule!*“

Servitoriū atrași de sgomot grăbiră și îi steteră lui Roger în ajutor spre a aduce pe om érá-și la viață. A fost dus într'o apotecă din apropiere dar toate ostenelele a fost deșerte. Omul rămase mort.

„*După cum îmi spusese*“, povestea Roger unui amic, „*sermanul om era cu totul singur și vrednic de interesare. Cei 1000 de franci l-am dat sêracilor, mi-ar fi mai plăcut, dacă l-ar fi putut folosi el. Dar nu — stéua sa nenorocită l-a lucit până în momentul din urmă. Afară de acesta nu pot scăpa de sentimentul, că pote că eu am fost cauza morții lui.*“

„*Dară, nebunie,*“ replica cel alalt, „*sórele l'a ucis.*“

„*Era întru adevăr cumplit de cald.*“

„*Altmintrea când voiū mai da unui visitiū 1000 de franci ca bacșiș, va trebui să ardă sórele cu mult mai tare, de acesta fii sigur!*“

Nicu.

Guvernul magiar își va ține de datorie, a da mână de ajutor episcopilor neuniți, pentru ca la reînvieirea statutului organic, să-și scape biserica din cătușele protestantismului antirăsăritean.

Bunăvoința acesta a guvernului i-a pus pe frații neuniți pe gânduri, și poate chiar de aceea așa ostentativ critică hotărîrea congresului, adusă de altcui în unanimitate.

Dacă e se credem celor ce se scriu în ziarele magiare, însuși vicariul Vas. Mangra s'a declarat hotărît în potriva lor, zicînd că de o cam dată școlile populare ar trebui înființate și susținute.

Gimnasul de la Abrud. — În afacerea acesta despre care am pomînit în primul din numărul trecut, primim din Abrud o lungă scrisoare, din care estragem cîteva pasagi semnificative: „Încă în vară magistratul orașului Abrud a decis să rîge pe Ministrul de culte pentru ridicarea unui gimnas inferior de stat în Abrud, care fapt ar „promova cultura (?) nu numai a Abrudului, ci și a jûrului sîu.“ Acest decis încă atunci în grabă s'a înaintat Ministerului de culte și la „Emke“ în Cluș. Societatea din urmă a și desbătut într'o ședință a comitetului sîu afacerea ridicării gimnasiunului în Abrud, aprobîndu-i idea

În urmă magistratul amintit stînd și în fața acestei aprobări ce decide? Se rîge pretura Roșiei, ca prin ordinul sîu să dispună convocarea reprezentanților din comunele mai mari din jurul Abrudului — ca Roșia, Buciumul ș. a. — și în acele adunări de reprezentanță să se supună deliberării planul Abrudenilor cu gimnasul de stat, tot o dată acele reprezentanțe să alegă cîte doi delegați, cari împreună cu al Abrudului să compună o deputație pe la Min. de culte etc. În cauza despomenitului gimnasiu. Zis, făcut! Așa au ajuns vestiții fii a lui Horea și Iancu într'o căldare cu Ungurii lui Hatvani!

Și ce e de mirat? Că nu acestia pîrtă vina! Românii n'au vrut se înțelgă cursa, ce li-se pune. Ei s'au înhamat la carul peririi cu și fără reserve.

Reprezentanța comunei Bucium a cerut în concludsle sîu gimnasiu „pe basa legii despre naționalității din 1868.“

În cât mai numără ceva și acesta paravană prîstă las să judece alții. Pe hîrtie așa s'a pus, dar încolo se zicea fără remușcări: „de nu vom adera ne dăm numai un atestat al simplității noastre“; „cultura n'are naționalitate“; „ni-ar arăta cu degetul pe noi Românii cei proști, cari ne ferim de știință“: „scim, că românesc nu ne vor da, să primim din două rele — a nu fi de loc ori a fi de stat — pe cel mai mic.“

Pot fi mîndrii Abrudenii, că cuvîntul lor nu numai pe Românii de acolo îi plăcă, ci și jurul!

Er inteligența noastră din Abrud ar fi trebuit să supună chestia din vorbă unei desbateri dacă nu în ziaristică, apoi cel puțin unei conferințe a cărturarilor din muntii.

N'au făcut'o. deși ei singurii puteau sci de mișcare de la începutul ei. Să vede ce capitală a muntenitor e Abrudul! . . . Cea mai crudă ironie!

Le mai trebuia și ungarilor din Abrud se-și adune căți-va omeni cu carte mai liberi, ca să fie Abrudul o nimica în sens strict pentru Români. Vor avea acum! . . .

Mult am dori ca chestiunea acesta să nu fie dată uitării și-mereu să se ocupe cu ea cei chemați. căci, numai indolenții noastre e de a se atribui multe din greutățile ce ni-s'au pus pe umeri. În vreme ce noi stăm în neactivitate, alții ne apucă pe dinainte și cuceresc poziții, pe cari de loc sau foarte cu greu le mai putem recuceri. Așteptăm de la inteligența destul de numîrosă din Munți, mai mult interes față de cauzele, cari pot se aivă urmări desastrose pentru noi.

Rușii și Grecii — Rușii au înființat în timpul mai nou o societate mare, cu scop de a lucra în Palestina, aranjînd pelerinaje la locurile sfinte, edificînd claustru, școli și ospitii. Ast fel de societăți există de mai de mult și la alte popîră, numai cât societatea rusescă urmărește scopuri politice. Marele scop politic, pentru care societatea rusescă din Palestina este numai un instrument, ni-i arată un scriitor rus, Soloviev, care zice: Scopul Rusiei este să resolve chestiunea orientală. De aceea mohamedanismul trebuie scos din Europa și Asia mică. Sultanul trebuie trimis la Mekka ori Medina. Acesta înse e numai o pregătire pentru restituirea unității religioase a Orientului, lucru la care e chemat poporul rusesc, ca unicul purtător al ortodoxiei curate. Heghemonia patriarhatului grecesc din Constantinopol — zice Soloviev — s'a învechit, și-a trăit traiul. Protectoratul francez de asemenea a trăit. Rușii au să se instapînescă în Palestina, asupra patriarchiei din Ierusalim, ca centru „al unității religioase din Orient“ . . .

În calea planului rusesc stau Grecii. De aceea scriitorii ruși, ca Lebedew, Uspenski, Sminow scriu grozîvenii despre decadența bisericii grecesci. Zic că alegerile de patriarh în Ierusalim se fac cu simonie. Er clerul de rînd jefuesce pe credincioși. „Aprîpe că trebuie să ne rușinăm de comunitatea credinței cu Grecii“, — esclamă Soloviev.

De la Brașov. — De cîte va zile „Gazeta“ publică sciri neliniscitoare relative la școlile românesci. Din celea ce se pot ceti mai ales printre șire, apare că din cauza modului rezolvirii rentelor din Brașov sînt două partide, cari sînt inverșuate una contra celei alalte. Urmarea acestor încordări e de o cam dată, că subsidiul de 400 cor. dat de bogata biserică de la Sf. Niculae pentru masa studenților, s'a subtras, și că harnicul și destoinicul director gimnasial Virgil Oniș, a abzis din postul sîu. Scirile acestea regretabile și triste sîntem siguri, că vor fi atins neplăcut pe toți Români de bine, și ar fi foarte de dorit, ca cestiunile personale, să nu trecă marginile, făcînd să suferă instituțiunile de un interes public.

Noi și Bulgarii

(Continuare.)

Dar în Dacia, aceste prime radăcini creștine s'au mai întărit și prin o admigrare română din sudul Dunării, urmată după aședarea Slavilor și Bulgarilor în țările dunărene ale peninsulei balcanice, până atunci locuite de populațiune romanică. Fără a mai insista asupra acestei admigrări, foarte probabilă din mai multe considerațiuni istorice,

ca și lingvistice,¹⁾ voi să relevez aici numai că, după o interpretare mai de mult admisă în istoriografia noastră, ea se află indicată și în tradiția cronicei anonime a țerii românesci. Voind să arete „de când au descălecat pravoslavnicii creștini“ în țara românescă, cronica noastră spune că: „dintăiu Românii cari s'au despărțit de Romani și au pribegit spre miază-noapte, trecînd apa Dunării, au descălecat la Turnul-Severinului până la apa Oltului, alții în țera Ungurască pe apa Oltului și pe apa Morîșului și pe apa Tisei, ajungînd și până la Maramorîș.“²⁾ Prin alusia la despărțirea „pravoslavnicilor“ Romani de Romani, tradiția din cronica țerii românesci se atinge cu mai sus expusa tradiție din cronica anonimă a Moldovei. Și una și alta păstrează ast fel o vagă amintire despre vechile noastre legături cu Roma, probabil mai mult cele bisericesci, întretinute până în secolul IX, de cât cele politice, rupte mai de mult.

Este bine înțeles că Românii din nordul Dunării, la care mîngăierea evangheliei venise de la frații lor din miază-zi, au rămas în ore cari legăturii bisericesci cu aceștia și, prin dîșii, cu biserica romană. Aceste legături vor fi continuat, întru cât ele mai puteau fi întretinute, și după desființarea episcopatelor romane din Illyricul latin prin învasiunea Slavilor și Bulgarilor, pîrți dependente apoi de arhiepiscopatul de Thessalonic subordonat Romei.

În așa stare bisericescă se afla, după cât putem vedea din indicile istorice adunate până acum, Românii creștini la miază-noapte și la miază-zi de Dunăre, când se făcu încreștinarea Bulgarilor în anul 864.

Părerea greșită că Bulgarii au fost creștinați de apostolii Slavilor, Metodie și Ciril, este acum definitiv înlăturată. Pe atunci, acești misionari creștini din Thessalonic erau în Moravia, unde fusese trimiși în anul 862, la cererea ducelui morav Rastislav, spre a creștina pe Moravi. Creștinarea Bulgarilor este opera regelui lor Boris (852—888), care primi creștinismul din motive politice și sub influință byzantină. În urma unui răboi cu Byzantinii, el se boteză, împreună cu mai mulți boieri ai sîi, chiar în locul tratărilor de pace, pe la sfîrșitul anului 864, și primi ca creștin numele împăratului Mihail, care asistă ca naș. Întors acasă, Boris impune poporului sîu noua lege și oprimă cu forța opoziția păgână.³⁾

În imperiul lui Boris există înse, ca populațiunea supusă, și creștini vechi. Numai cu patru ani înainte de creștinarea lui, am vîzut că Moesia, Dacia (Aureliană) și Dardania, țeri cuprinse în imperiul bulgar, sînt arătate ca fiind bisericeste dependente de Roma.

Probabil sub influența acestor vechi legături cu biserica romană ale creștinilor din imperiul bulgar, Boris trimete în vara anului 866, solii la papa Nicolae I. Solii veniră la Roma spre a cere (în 106 întrebări) instrucțiunile cum trebuie să-și întocmească

¹⁾ Argumentele pentru această admigrare le-am expus în Convorbiri Literare XIX (1885), 424 sqn. 590 sqn. și în Mittheilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung 1887, Ergänzungsband II, 277 sqn. Cf. Originile Principatelor Române, pag. 10 sqn.

²⁾ Ed. Ioaniș, pag. I, cu care concordă și toate manuscriptele cunoscute ale cronicei.

³⁾ Golubinski, op. cit. p. 22 sqn. Jirecek, op. cit. p. 150 sub.

traul ca creștin, pe cum și un patriarh pentru Bulgaria. Papa răspunse evasiv cu privire la numirea patriarhului, consimțind a trimete de o cam dată numai episcopi cari să cerceteze starea lucrurilor în țară. El trimise, încă în același an, pe episcopii Paul și Formosus, cu mai mulți preoți și cu cele necesare pentru cult, spre a organiza biserica bulgară. Episcopii aduseră lui Boris și o scrisoare a papei cu instrucțiunile cerute.¹⁾

(Va urma).

Serbări iubilare.

Voci de presă.

În numărul ultim al valoroasei „Nona revistă română” din București cetim următoarele aprecieri asupra iubileului ducentenar al s. Unirii, publicate în fruntea suplimentului I:

Iubileul de 200 ani al bisericii unite.

Românii uniți de peste munți au sărbătorit în Blaș la 6—7 Septembrie iubileul de 200 de ani al bisericii lor. Urmările bune ale Unirii nimeni nu le poate nega. Dacă nu era Unirea de la 1700, atunci ardelenii prea ușor se puteau perde în biserica ungarilor calvini, sau civilizația lor era înapoiată cel puțin cu un secol. Prin biserica unită s'a introdus școala la românii de peste munți, prin ea s'a început și cultul naționalismului. Prin ea s'a deschis tinerilor români școlile apusului civilizat, școlile Vieni și ale Romei. În Roma tinerii ardeleni învățând a cunoaște trecutul și originea poporului nostru, la reîntorcerea în patrie, însufleții de monumentele vremilor glorioase ale Romei, se hotăreau să fie apostolii neamului lor oropsit și întunecat. Reîntorși în patrie au fost adevărații apostoli ai școlii și culturii naționale. Este adevărat, că Unirea a făcut din veacul al 8-lea un veac de crâncene lupte confesionale pentru românii de peste munți; un veac de lupte, cari nu au adus mărteci vieții, cristalizând două confesiuni, cari bine e să trăiescă luptând ambele cu aceeași căldură pentru idealul comun. Veleitățile pe chestia confesională ce încep a transpira din nou, în vremile din urmă, nu aduc serviciu nici uneia din cele două biserici ale românilor ardeleni, ci numai dușmanilor și aceste veleități nu le putem atribui confesiunilor, ci singuraticilor credincioși, cari nu-și pricep chemarea, nu înțeleg spiritul și lipsele timpului.

Serbările din Blaș aranjate în amintirea Unirii de la 1700, au fost impunătoare fiind de față pe lângă mitropolit și cei trei episcopi, tot ce are mai distins clerul unit. A fost variat programul acestor serbări, dar însemnătatea lor practică o constituie *sinodul provincial*, ce s'a ținut cu ocazia acésta. Hotărârile acestui sinod provincial — care este al III-lea al bisericii unite — nu sînt cunoscute până acuma; considerând împrejurările grave, în cari trăiesce biserica unită; considerând că și în cele două sinode de mai înainte s'a adus hotărîri de cea mai mare valoare pentru școală și biserică, putem crede că mari și patriotice sînt hotărârile și ale acestui sinod provincial.

Revistă politică.

Afaceri interne. Marți s'a început în dietă discuția asupra proiectului despre înarticularia căsătoriei moștenitorului de tron.

După cum am vestit deja, cu mult înainte, Kossutiștii au luat poziție contra proiectului. Cel dintâiu a vorbit însuși Kossuth Fer. declarând în numele partidului, că nu votează proiectul ne recunoscând căsătorii morganatice; după legile ungare nu există de cât soție legitimă, și ast fel moștenitorul nu poate să renunțe la drepturile soții respective copiilor săi.

Nu încapă îndoială, că magarii se însinuă prin discușiunile acestea, în bunăvoința viitoare regine, vrînd să-i stărească legitimitatea la moștenirea tronului.

Actuala sesiune a dietei se va închide în curînd. Mai e de desbătut numai bugetul, și sesiunea se va închide, începîndu-se a cincea și ultima.

Germania. În ședința din urmă a consiliului federal noul cancelar și-a desfășurat programul.

Bülow a zis că el vede tăria imperiului în buna înțelegere dintre guvernele statelor federale. Se va nisui deci să susțină acésta încredere, și va merge pe calea arătată de primul său antecesor Bismarck.

Representanții statelor federale, i-au promis succursul lor, esprimându-i deplină încredere.

România. Ziarele din România ne aduc știrea, despre neliniștea ce domnește acolo între popor.

E vorba de aplicarea noului imposit pe țuică (5 bani de grad). Poporul în celea mai multe locuri se opune cu înverșunare agenților fiscali, esmiși pentru incasarea taxelor. În comuna Buda din județul Rîmnicului-Sărat, a trebuit să iasă la față loculul miliția și gendarmeria.

Poporul infuriat i-a atăcat și pe aceștia. Căpitaniul trupei a fost rănit greu de resvrătiți, la ce ostași au puscat în mulțime. Vre o 7—8 țărani au căzut morți, și mulți sînt răniți. Tulburările continuă și sînt generale.

Bulgaria. Sobrania Bulgariei a fost deschisă în 28 Octobrie. În mesagiul de deschidere, principele Ferdinand constată că raporturile cu cele alalte state sînt bune.

Cu privire la conflictul dintre România și Bulgaria, mesagiul de tron își exprimă nădejdea, că în curînd i se va pune capăt prin loialitatea și înțelepciunea guvernului bulgar.

Transvaal. Bătrânul Krüger președintele Transvaalului, a plecat pe la curțile europene ca să cêră intervenirea capetelor încoronate pentru încheierea păcii. Burișii înse nu sînt încă învinși. Ei cutrieră și acum în cete mari munții

Transvaalului, și zilnic sosesc știri despre ciocniri sângeroase între buri și englesi, în cari englesi sufer pierderi mari.

Se afirmă că burișii au încă sub arme ca la 15,000 ostași. Pe când Krüger a plecat spre Europa, Anglia spre ași indica punctul ei de vedere, a proclamat anectarea Transvaalului, la Anglia.

China. Încercăturile în China continuă. Ambasadorii puterilor din Peking pretind pedepsirea cu mărteci a tuturor acelor, cari au figurat ca șefi ai răscolii. Între aceștia sînt mulți din familia princiară.

De alt cum pertractările de pace continuă. Ziarele chineze, comunică până și condițiunile păcii cari ar fi: Despăgubire de 4 milioane. Vămile pentru tea se fie manipelete de străini. Principele Tuan se fie osîndit la închisore pe viață. Împăratul să se reîntorcă la Peking. Oprirea inportului de arme pentru China, și drept de domiciliare pentru streini în întreg imperiul. Se afirmă că Li-Hung-Ciang ar fi declarat condițiunile acestea de acceptabile.

Rusia și Franța încă nu s'au rostit referitor la convenția Anglo-germână.

Correspondințe.

Urmările legilor poreclite

politico-bisericesci.

Din Mărginime 20 Oct. 1900.

Când s'au făurit acestea nefericite legi, mare parte din confesiunile, cari formeză poporele țării noastre, au fost lovite în cel mai scump simțemint religios-moral, basa fie cărui stat doritor de a fi mare și puternic.

Strigatul nostru de durere și îngrijorare pentru viitor, atunci n'a fost băgat în samă de părinții patriei, de bărbații moderni, cari au voit a ciopli (sua verba) și instituțiunile lui Dumnezeu-omul, sfințele taîne, căci prea învechite li-se păreau acestea pentru statul modern jidovit: Ungaria apostolică cu patronul ei sfință feciără Maria!

Ei și-au ajuns scopul, căci într'adevăr Ungaria este și va deveni din ce în ce tot mai modernă în invențiunile de păcate noué și îngrozitoare.

Vai inse, de acel stat, unde fel și fel de păcate prind rădăcină și rod la inima poporului, căci prin acésta se slăbesce fundamentul moral, pe carele trebuie să fie zidit întreg edificiul statului.

Ast fel de legi pot fi bune pentru țări mai civilizate cu popore, cari stau la un nivel de cultură mai înalt, nu inse pentru țera noastră, care lasă încă mult de dorit în multe privințe . . .

Până la anul 1895 — cifră nefastă pe paginile istoriei țării noastre — cuvintele de pe amvon și din convorbirile de toate zilele ale preotului cu credincioșii săi, chiar și dojenitoare să fi fost, erau ascultate cu drag și răul unora se îndrepta ori împedeca de a deveni epidemic pentru mulțime. Azi inse, vorbele păstorului sufletesc — fie acestea cât de dulci și puternice au devenit „glasul celui ce strigă în pustie,” nu să mai leagă, căci „noi lege avem — zice poporul — și

¹⁾ Vita Nicolai I. Migne, Patr. lat. CXXVIII, 1874. Nicolai papae I epistolae et decreta, ibid. CXIX, 978 squ. 1016 squ. Jaffé I, 360.

legea noastră ne permite ca să ne jertfim moralul și numele bun pe altarul plăcerilor sensuale și bunurilor vremelnice.

Da, conviețuirile ilegale și concubinatele s'au înmulțit și se înmulțesc pe zi ce mergem, căci cuvintele servitorului altarului nu mai folosesc, érá puterea organelor politice, chemată și rugată a nume a face ordine, se arată nepăsătoare sau chiar neputincioasă, și urmarea e: bărbați, capi de familie își alungă pe strade femeile lor, cari cu un copilaș de mână și altul în brațe, de frica bătailor și tiranisărilor apucă lumea în cap, muncind din greă, pentru amara bucatură de mâne sau chiar trăind și ea mai apoi după dorințele lumii, ca păcătoasă între păcătoși, își uită de copii și Dumnezeu, ca și bărbatul ei, carele deja a doua zi, viețuesce cu alta spre scandalul semenilor săi.

Sau femeia își părăsește bărbatul său fără inimă și lăsând pe vatra casei copilașii mititei, se duce la cel mai tare, unde fără rușine de ómeni și frică de Dumnezeu, trăesc în vèzul tuturor ca bărbat și femeie!

Val de ast fel de familii, val și amar de ast fel de copii cu o așa creștere! Aci nu mai ajută nuiéna învățatorului nici cuvintele blânde ale preotului!

Și ce se zicem despre mulțimea astor fel de casuri ivite între junii și fecióre? Trist tablou pentru un și mai trist viitor al patriei noastre!

Ér isvorul tuturor acestor rele sînt căsătoriile încheiate numai înainte matriculantului civil, cari încă se înmulțesc din zi în zi. Și să-mi spună cineva: mai póte fi vorba în sinul astor fel de familii de religiozitate și moral. când atât de puțin pond se pune pe sfințenia actului religios, sau nu se pune de loc?!

Voit'au cei puternicii a deslipi și înstrăina pe popor de cătră preot-conducătorii săi naturali, mângăitorii în necasurile lor celea multe și de multe feluri — „batevoii păstoriului și să vor risipi oile turmei.“

I-au micșorat păstoriului sufletesc puterea și atracțiunea magnetică de până acum a cuvintelor lui, au bătut păstoriul și turma fuge—fuge de staulul sfințit, de biserică, căci teamă îi este de moral, religiozitate și principiile mântuitoare!

Óre nu acolo, unde și-au aflat nascerea, unde s'au faurit fétul acestor rele, isvórele atâtor păcate desastróse, să póte el și înăduși, sugruma?

Not le vom sta într'ajutor tuturor celor cari doresc acésta serios!

Videant consules!

Frate mic.

NOUTĂȚI.

Din Archidieceasă. Rsmul Dn. canonic Dr. Augustin Bunea a fost numit president la Tribunalul matrimonial pentru Archidieceasă și Director la Reuniunea archid. de asigurare contra incendiului.

Soiri personale. Dr. Valer Morariu, cand. de adv. în Arad a depus în 24, 25, și 26 Octobree censura de adv. la tabla regéscă din M. Oșorheiu „summa cum laude.“

Un prelat generos. Archiepiscopul Samassa din Agria, a dăruit fondului de pensiiune a preoților săi suma de 10 mil coróne, ér reuniunii femeilor din com. Heves ér 10 mil pentru susținerea orfanotrofiului.

Sfințirea de biserică. Am primit: Invitare la Sfințirea bisericii gr. cat. din Valdhid carea se va sërba în zina de 4 Novembre st. n. prin Reverendissimul Domn Dr. Vasile Hossu canonic mitropolitan ca delegat al Escelenței Sale Domnului Dr. Victor Mihályi de Apșa Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia. Tot atunci tinerimea din loc va aranja o producțiune teatrală. Se vor preda piesele: „Șeșătoare de la sate“ de T. Borza și „Vistavoiul Marcu“, de T. Alexi. Venitul curat va fi pentru biserică.

Serbările din Borșa. Frumósele serbări aranjate în Borșa, cu ocaziunea sfințirii bisericii celei noué, au succes peste așteptare. Actul sfințirii l'a îndeplinit canonicul Ioan Georgiu, ca delegat al Escelenței Sale Dnui Episcop Szabo. A asistat vicariul Șimleului Alimpii Barbulovici, protop. Leményi, amîndoi fosti preoți în Borșa, și mulți alți preoți din împrejurime. Cuvîntul de adio la despărțirea de vechia biserică, l-a rostit vicariul Barbulovici, ér cuvîntarea festivă dl canonic Georgiu. La banchet s'au ținut frumóse vorbiri. Se relevăză cuvîntul spus de dl adv. Isac, patronul serbării. Sara s'a produs corul țéranilor, ér universitarilor din Cluș au dat un bine succes concert. A urmat petrecere cu dans. — Numérul celor ce au luat parte la sfințirea bisericii se urcă la două mil. Frumósa biserică costă 20. mil fl. Idea zidirii a fost dată de Rsm. Barbulovici, prot. Leményi a adunat fondurile necesare, ér actualul paroch Bochiș, a terminat'o. Cu multă laudă se pomenesce numele dnui Bochiș, care însuși a zugrăvit biserică, lucrând gratuit un an de zile. Asemenea merită recunoscîntă dl br. Báuffy Ernő, care a dat materialul necesar și a cumpérat și două clopote. — *Coresp.*

Reuniunea Femeilor române din Blăș și-au ținut Duminecă d. a. a 20. adunare generală, care a fost binișor cercetată. În cuvîntul de deschidere Dna Presidentă vorbește despre curentul pentru emanciparea femeilor. E contra emancipării moderne și constată că cercul de activitate al femeii e frumos precizat de legea creștină, și că numai în spirit creștinesc lucrând, póte fi femeia folositoare societății. S'a raportat apoi despre activitatea reuniunii, despre manipularea celor două fundațiuni ce se administreză de reuniune și s'a prezentat proiectul de buget pe an. viitor. Însemnăm, că de present reuniunea are 124 membrii, din cari mulți is în restanță cu taxele; f. Vlassa are un capital de 557'26 cor. și a distribuit premiul elevelor de la școala de fete 24 c. — f. Negrul, are avere 849'78 c. și a dat copiilor sërăce în cărți și material pentru lucru de mână 41'07 c. Proiectul de buget prevede și pe viitor 400 c. ajutor elevelor școlii din Blăș. Comisia de înscriere a încassat Cor. 130. membrii noi s'au înscris Dna Sabina Popescu din Reghin cu taxa de 40 c. și dl Dr. Iuliu Maniu cu 60 c. ér membrii ajutători dnui Emil Sabo și Aurel Ciato. — Pentru distragerea membrilor săi în lungile sêri de lărnă, reuniunea împreună cu Casina, va relua firul Seratelor literari. De închiere însemnăm că averea acestei reuniuni folositoare e aprópe de 9000 cor.

De la Reuniunea femeilor române din Medias. După raportul înaintat adunării generale din 2 Sept. 1900. averea reuniunii a fost de: 1. numérar c. 3030. 92 fl. 2 În obligațiuni și cambii c. 13623. 4. fl. 3. Starea depunerii la institutul „Albina“ c. 96. 4. Mobiliar în valóre de c. 210. 5. acții Concordia c. 408. 6. Spese restit c. 52. total cor. 17.419. 96 fl.

Congregația de tómnă a comitatului nostru ținută Marta trecută, a fost slab cercetată. Români au fost puținii, mai mulți din Blăș. S'au discutat mai ales afaceri administrative și de puțin interes. Din celea hotărîte, amintim deciziunea unanimă de a respinge invitarea, ca banii orfanilor să se depună la „Hitelszövetkezet“ din Pesta și ordinarea nouélor alegeri pe 28 Nov. pentru locurile vacante de membrii în congregație.

Sint cinci locuri vacante, în cercul Abrud, Aiud, Alba-Iulia, Ighiu și Uióra. Din raportul despre edificarea casei comitatului însemnăm, că edificarea e terminată și întregă zidirea costă aprópe 140 mil fl. În comitetul permanent, în locul Rsm. Ioan M. Moldovan, care a abzis, s'a ales Rsmul Dr. Vas. Hossu. Adunarea s'a terminat la órele 2 d. a.

Mare nenorocire se vestesce din America. În New-York a explodat fabrica chimică, omorînd 200 de lucrători sub ruinele sale.

Necrolog. † *Alexandru Velican* avocat, subjde reg. în pensiiune. membru în direcțiunea institutului „Iulia“, membru ordinar al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român etc. după un morb scurt împărțit cu sfințele taine și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului Duminecă la órele 1/23 a. m. în anul 62 al vieții și al 27 al fericitei sale căsătorii. La înmormintarea regretatului avocat a luat parte un numéros și distins public. A servit Rsmul canonic Dr. Vasile Hossu asistat de protop. Micu. parochul Luca și diaconii preoți A. C. Domșa și Ioach. Totoian.

În veci amintirea lui!

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român.

Lista tragerii la sorți

a

LOTERIEI CASEI NAȚIONALE.

7/20 Octobree 1900.

(Căștigurile se vor ridica cel mult până la 20 Decembre 1900).

Au căștigat obiecte în valóre de:

10.000 coróne: Nr. 28621.

3.000 coróne: Nr. 2558.

Câte 1.000 coróne: Nrii 13705 93605.

Câte 500 coróne: Nrii 3381 15236

35321 60579 67693

Câte 200 coróne: Nrii 5798 8645

11819 27760 41385 43617 44147 66283 86509 87983.

Câte 100 coróne: Nrii 4386 4929 9868

23790 35856 40744 46851 64713 95542 97029.

Câte 75 coróne: Nrii 2174 23188

43474 46350 52206 53185 54016 59396 62146 62966 64660 65354 66750 66971 74184 82361 85055 92543 94478 99150.

Câte 50 coróne: Nrii 7334 11651 12079

12203 14482 17389 17658 30667 33488 36780 37560 42430 46959 57986 76252 79079 85996 90044 93732 99376.

Câte 20 coróne: Nrii 429 2439 2879

5278 6411 7183 13952 14097 15361 22820 23867 25001 26027 28877 28998 32690 39516 43064 43178 52285 54593 55388 58755 59114 60371 60899 64111 65217 67817 67854 68055 69009 72351 73768 78683 83757 86061 86103 87375 89357 89735 90399 91222 91530 92106 93026 94811 98611 99461 99730.

Câte 10 coróne: Nrii 12 2040 2102

2913 5318 5394 6468 7046 7118 7132 8383 8970 9420 9680 11012 12735 12748 13579 13931 14108 14307 15816 22277 23599 23882 23948 24554 24563 25084 25522 26015 26808 27662 28316 28926 32519 32901 36241 36556 38673 39490 39828 42386 42458 42681 42917 42970 43118 43313 44443 44541 45900 47677 48661 49671 50068 50484 54039 55456 55978 58589 60143 63973 64895 65736 66397 67528 69332 69769 70675 73491 73693 74804 75182 76362 76498 77741 78131 79238 79525 80793 81566 82045 82087 82203 82535 83395 84631 85848 88040 90869 93701 94006 94762 97203 97299 97314 97391 97923 99310.

Bircul Loteriei.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

IX.

(Continuare.)

Cine să nu fi auzit de acea scenă admirabilă, când episcopul Ambrosie a oprit în ușa catedralei pe împăratul *Teodosie*, mângit de sângele Tessalonicenilor? Împăratul de alt cum era demn de episcopul, și faptele ambilor, una ca și alta de frumoasă — vor rămâne în etern neuitare, trecând ca o brezică lungă de onoare în decursul secolilor. De altcum ori și câtă putere au avut atunci cuvintele lui, el a pronunțat și altă dată nise cuvinte, cari și mai mult au servit spre mărirea lui Dumnezeu.

Să intrăm în locuința sfântului episcop. Să urmăim pe tinărul, care chiar acum intră la episcopul. Să ascultăm cuvintele, ce răsună blând de pe buzele lui Ambrosie. Acestea sînt cuvintele, cari au făcut pe sfântul Augustin, — acestea au dat bisericii pe cel mai mare dintre *Doctorii* ei.

Lucrul cel dintâi al lui Augustin în Milan a fost, visita la s. Ambrosie. Era dator cu această vizită fiind că era chemat la un oficiu public în același oraș cu episcopul. De altă parte și o atragere mai înaltă îl conducea la el. „E ceva tare momentos pentru un tinăr” — zice un scriitor înțelept — „visita primă la bărbați, cari sînt mai bătrâni de cât el, cari i-au premerat în viață, cu deosebire dacă la pragul casei acelora străjuesc mărirea.”¹⁾ D'apoi dacă cu mărirea se mai împreună și sfințenia vieții: două *aureole* de odată!²⁾

„Sosind în Milan — scrie Augustin — cercetăi pe episcopul Ambrosie, pe șerbitorul tău zelos, al cărui renume a umplut întreg pământul. Orb fiind eu, Tu m'ai condus la el, Dămine, ca el să-mi deschidă ochii și să mă conducă la Tine. Ca și un părinte bun m'a primit acest bărbat venerabil; cu o iubire demnă de un episcop a binevoit a-mi zice, că se bucură de venirea mea în Milan. — Din ziua această îl iubiam, ce e drept la început nu ca pe cel ce predică adevărul Tău, pentru că de adevăr desperasem a-l mai afla în biserica Ta, ci îl iubiam ca pe un binevoitor al meu.”³⁾

După ce îl vizită pe Ambrosie la el acasă, doria să-l audă și în public. Episcopul predica în dumineci poporului. Explica sfînta scriptură cu o simplitate nobilă, evitând disputele, er coloritul științific îl — înlocuia cu exemple ingenioase și fine, prin cari chiar și cele mai grele și întunecoase locuri din sfînta scriptură le chiarifica. Nimic nu se nimeria așa de bine cu inima rănită și bolnavă a lui Augustin, ca și aceste cuvinte atât de blânde, nobile, plăcute și mărețe; gustându-le frumuseța și farmecul nesfîrșit, nu cugeta, ba nici prin minte nu-l trecea, că nise cuvinte atât de moi se producă rane atât de adînci în suflet.

¹⁾ Părintele Lacordaire, în: Notice sur Frédéric Ozanam.

²⁾ Confess. c. V. c. 13.

³⁾ Visita lui Augustin la episcopul Ambrosie, cel sfînt și renumit; liniștea blîndă a unuia și agitația turburată a celui alalt; această stea ce stă să apună în lumină, și cealaltă stea cu mult mai mare, care încă n'a răsărit de tot din umbră — e o scenă, dintre cele mai uluitoare, și solemnele și m'ar plăcé să o ved tractată de penelul unui mare artist.

Abia ascultase înse pe Ambrosie și observă deja, că rana inimii sale se mărise. Îndoielile, ce mai avea cu privire la manicheism dispărură. Și cele din urmă rămășițe ale acestei credințe se șterseră din sufletul lui. Observa deșertațiunea credinței sale de până aci, și fiind tot de una convins, fără de a fi cercetat vre odată, — că adevărul nu-l în biserica catolică, despera de a-l mai pute afla undeva.

Dar ce să facă acum? Să desprețuiască toate învățăturile? Să nu mai se ocupe de *formă*, numai de *formă* esternă, de stil, colorit, de artă? — Numai în aceste mai credea.

„Ești unde am ajuns! — zice Augustin — m'am rostogolit în cel mai adînc abis: în abisul disperării de adevăr. Mă îndoiam de toate și nu credeam să mai pot afla calea vieții.”¹⁾ „Numai modul de predare al vorbirilor mă interesa er cu conținutul nu-mi băteam capul, ba îl desprețuiam.”²⁾ „Nimic nu mă mai mișca, de cât arta oratorică — unica iubire, ce trăia în sufletul meu, printre ruinele celor alalte iubiri.”³⁾ Cu un cuvînt Augustin era pe aci să devină un sofist, un „bun de gură”, un vinătoriu de antitese, de frase și vorbe goale.

Așa dară nu numai sufletul și conștiința, ci chiar și mintea, și geniul, îl era în pericol sigur.

Chiar atunci sosi Monica. Din împrejurările, pe cari le amintirăm mai înainte ușor ne putem închipui, că cum a putut fi întâlnirea unui atare fiu cu o atare mamă. Omul nici când nu simțese așa de bine afecțiunile curate și profunde ale legăturilor familiare, ca și când e în necaz și suferare. Augustin era necăjit, Monica suferată. Celea două suflete se uniră într'o îmbrățișare lungă — și lacrimile lor se contopiră. Când putură grai, Augustin se grăbi să mângăie pe mamă-sa, spunându-i că el numai e manicheu: fiind că plîngînd, Monica de sigur a aruncat priviri lungi și îngrijorate asupra fiului său. . . .

Augustin cugeta, că la vestea această mamă-sa va trăsări de bucurie.

Dar nu fu așa!

Monica nu se părea nici surprinsă, nici fericită.

Nu surprinsă, pentru că de ce să se fi surprins? Că Augustin nu a aruncat ancora într'un loc așa nășipos și nestătornic pe cum era miserabila erezia a lui Manes? La această Monica se aștepta de mult. Nu fericită, pentru că ea nu se îndestulia cu atîta, că fiul său nu mai ține la învățăturile cele false; ea spera mai mult de la lacrimile sale. Dorința ei era, ca Augustin să devină creștin catolic, piu și zelos; de acestea avea lipsă și Augustin, și ea era ca sigură, că acestea se vor și întimpla. Ast fel că îl spusese și lui Augustin, că vrea și tare dorește să se facă catolic, — și unindu-și în suflet presimțirile de mamă și prevederile sigure de sfîntă, îl asigura tare și de repețite ori, că înainte de a muri ea îl va vedé convertit la adevăr. Augustin clătina din cap, dar nu răspunde de cât prin un suris amar. — Îndoindu-se de toate și desperând de adevăr el se decise, după cum amintirăm a nu se mai ocupa cu chestiuni științifice-doctrinale.⁴⁾

În inima Monicei înse chiar această aduse speranța.

Cu mult mai bine își cunoștea ea fiul, de cât să credă, că o ast fel de golătate i-ar pute umple inima. Scia bine, că Augustin e făcut pentru a crede și a iubi.

¹⁾ Confess. I. II. c. 1. c. 2.

²⁾ Confess. I. V. c. 13.

³⁾ Confess. I. V. c. 14.

⁴⁾ Confess. I. VI. c. 1.

Și vedîndu-l ast fel aruncat în prăpastia scepticismului ca și într'un naufragiu pe mare, fără nici o scîndură de scăpare, ea înțelese că a sosit începutul crizei celei mari și că după ce îl va fi aruncat pe un scurt timp în cele mai mari strimtori — chiar această criză îl va conduce érași la calea vieții. Măngăiată ast fel, dar tremurînd încă, se decise a nu pierde nici o clipită și a-și duplica rugăciunile, sacrificiile zelului cel piu și sfînt — ca Dumnezeu să scurteze acest moment îngrozitoriu și să grăbescă ziua întorcării fiului său.¹⁾

De aceea, după îmbrățișarea fiului său, primul ei cuget fu să cerceteze pe s. Ambrosie. Scia deja, că el a aruncat pe Augustin în această criză. Se grăbia deci să-i mulțămescă pentru această, să vadă ce cugetă el despre Augustin, să-l concredă lui neliniștirile, temerile, presimțirile și speranțele sale, și să-l rîge și mai mult încă de cât pe bătrînul episcop din Thagasta, ca să se pună în relațiuni cât se pôte de intime cu fiul ei, ca sufletul Augustinului său să-l încreștineze cât mai de grabă.

Ambrosie pîtruns de bucurie primi pe Monica. Nu se putea sătura de a privi la mama, pe fața căreia iubirea lui Dumnezeu și grigea pentru copilul său rătăcit făcură brezde așa de venerabile. Așa și-a imprimat-o în suflet în cât mai mult nu o putu uita. De câte ori se întîlnia cu Augustin tot de una îl felicita pentru că Dumnezeu l-a dăruit cu o așa mamă.²⁾

De altă parte și mama era pîtrunsă până la lacrimi înaintea aceluia, de la care spera întorcerea fiului său, și a cărui prime cuvinte îl aruncară pe Augustin într'o stare așa de înflorătoare, dar norocoasă. Pietatea, blîndetea, știința și modestia episcopului sfînt o răpiră cu totul și mărirea speranțele ei. Monica își deschise inima înaintea lui și din ziua primă i-se arătă cu acea atragere intimă și profundă, cu care o mamă în tot deuna se va alipi de șerbul lui Dumnezeu, care conduce, care scutesce, mîntuesce, ce e mai mult: întorče er la Dumnezeu sufletul fiului său.³⁾ Nu putem sta la îndoielă, că lui și-a concredut Monica și îngrijirea conștiinței sale proprii și că acest mare bărbat, care o parte a vieții și-a petrecut-o ascultînd mărturisirile păcătoșilor și plîngînd cu ei împreună, — nu ar fi avut și mângăierea de a-l fi fost conducătoriu vieții sufletesci, cât timp a petrecut în Milan. Cui și-ar fi și putut concredere Monica mai bine sufletul, de cât aceluia, despre care ea presupunea — a fi ales de Dumnezeu a nume pentru mîntuirea fiului său.

Din ce și consta viața Monicei în acest timp? Numai un gând și o grige avea: să se rîge pentru fiul său, să plîngă pentru el, și prin puterea lacrimilor sale să-l conducă la Dumnezeu. Dacă se mai îngrijese și de sufletul său propriu, dacă cu o jalușă tot mai delicată veghieză și asupra celor mai neînsemnate cugete ale sale, dacă din zi în zi devine mai umilită, mai retrasă, — pare că toate le face numai în interesul fiului său: pentru ca rugăciunile să-l fie mai curate, și unindu-și inima tot mai intim cu Dumnezeu, cu atîta mai sigur să pôtă scôte din ea un țipet, care să-l mize pe Dumnezeu.

Cine ar fi putut pricepe mai bine ca Ambrosie starea unui atare suflet, și cine l-ar fi putut conduce, cum trebuia, mai bine de cât el?

(Va urma.)

¹⁾ Confess. I. VI. c. 1.

²⁾ Confess. I. VI. c. 2.

³⁾ Confess. I. VI. c. 1.

Pastorala

adresată Clerului și poporului Provinciilor metropolitane cu ocazia jubileului ducentenar al Sf. Unirii cu biserica Romei.

(Continuare.)

Prin aceste cărți de mărturie identice toate în esența lor, Părinții noștri așa dar, judecând schimbarea acestei lumi înșelătoare și nestarea, și neperirea sufletului, căruia în măsură mai mare trebuie a fi de cât toate, din bună voia lor s'au unit cu Biserica Romei cea Catolică, și mărturisindu-se mădulările ei, s'au reintors tot o dată, la sinul puternicei lor Mame.

După cele ce le-am înșirat mai sus despre însușirile Bisericii celei adevărate a lui Christos, singură de suflete mântuitoare, și după cele ce ni-le-au spus Ss. Părinți despre enorma calamitate a schismei, a declinării de la aceeași Biserică, ușor foarte ne este nouă a cuprinde acuma într-o totă întinderea sa însemnătatea dogmatică a Sfintei Uniri, încheiată de ai noștri Părinți cu una și aceeași a lui Christos Sfintă Catolică și Apostolică Biserică. Și într'adevăr, din ramură frântă, ce era prin schismă, Biserica noastră s'a ulțoit de nou în maslinul cel bun, și părtaș s'a făcut rădăciunii și grăsimii lui¹⁾; din mlădița tăiată, ce era, prin unitatea credinței și prin Spiritul lui Christos s'a prins erăși în viață, ca rodă multă să aducă²⁾; din rază despărțită de sora, s'a făcut focular de nesecat lumină și căldură; și din riuletiu abătut de la sorginea sa, a devenit riu întreg de apă curgătoare în viața de veci³⁾.

Unitatea Bisericii lui Christos, nu numai că nu exclude osebiria formelor exterioare, ce se manifestă prin ceremonii, prin cântări, prin obiceiuri diverse, adecă prin totalitatea lucrurilor din cari se alcătuiesc feliuritele tradițiuni și rituri sacre; ci din contră dăna, Mirăsa cea nepetată a lui Christos, chiar prin mulțimea și varietatea aceloră își dovedește strălucirile framșetei sale, amăsurat cuvântului sacru, atât de bine potrivit ei: Înainte a stănut împărătesa de-a dreapta ta în haină aurită îmbrăcată împodobită⁴⁾. Pentru aceea, ori de câte ori în Sinodele ecumenice sau în documentele egite de la Roma, s'a tratat despre unirea bisericilor orientale, tot de una s'a accentuat în mod hotărât, că aceea are să se întimple pe lângă observarea neatinsă a riturilor, a disciplinei și a drepturilor proprie ale orientailor, după întregimea și puritatea ce au avut-o ele înainte de desbinare, va se zică îndreptându-se numai înnoirile, ce s'ar fi introdus mai târziu, într-o cât ar cuprinde în sine erori necompatibile cu unitatea credinței. Din mulțimea unor astfel de acte și după ce despre cel mai însemnat emanat de la Conciliul florentin am vorbit mai sus, — vom aminti numai două, din cari cel dintăiu s'a trimis de-a dreptul Episcopatului Bisericii noastre, și în care cetim: Sanctitatea Sa Pontificele Piu IX n'a încetat de a împărți favoruri uniților, cerând numai un singur lucru, și a nume depărtarea erorilor, dar ritual orientat să rămână nevătat, și disciplina, ce o țineau Orientalii înainte de desbinare, ca ceea ce se razimă pe venerabilele lor liturgii și pe prescripțiunile rituale să se pădască cu totă sfîntenia. Pentru că nu cu altă intențiune a instituit numitul Pontifice noua Provincie biserică de Alba-Iulia, fără numai cu mandatul hotărât, ca forma și administrațiunea aceleia să se țină după ritual și disciplina Bisericii orientale, ca tot o dată, îndemnați de un asemenea exemplu, prin darul Domnului, și disidenții

înșiși să se înduplece mai ușor la îmbrățișarea unității catolice¹⁾. Al doilea document, ca mai prosper, cuprinde de sine următoarele asigurări date orientalilor de Pontificele Leon XIII: Nici n'aveți a vă îndoi, că pentru aceea, — pentru trecerea la s. Unire, — Noi s'au următorii noștri vom face vre o stîrbire, în drepturile voștre, în privilegiurile patriarcale, în obiceiurile rituale ale ori și cărei bisericii. Pentru că acesta a fost și va fi tot de una tradițiunea Scaunului Apostolic ca nu în puțină măsură să concurgă la păstrarea obiceiurilor și a moravurilor ori căruia popor. Restabilindu-se așa dar unirea voastră cu noi, bisericile voștre, cu darul Domnului de minune vor câștiga în mărire și podobă²⁾. Lucrat'au așa dar chiar după spiritul tradițiunilor S-tului Scaun Apostolic Părinții noștri, atunci când, la finea actului de Unire din 1698, au adaus claușula pentru păzirea nestirbită a ritului, a disciplinei și a drepturilor Bisericii noastre. Podoba și mărirea prevestită din partea Sfintului Scaun Apostolic bisericilor, ce se reintore la unitatea sa. Biserica noastră a și dobîndit'o în mărire crescîndă până la noi. Pentru că scăpând prin făcuta Unire de greutatea jgului desbinării, ca și de pericolele din partea celor ce de la muntele Domnului și mai tare se depărtară de cât Cerularie și urmașii săi, Biserica noastră în dată a început a porni pe căile propășirii în toate direcțiunile deschise activității sale pe pămînt.

După cum le era și chiemarea și datorința, cei dintăiu cari s'au pus în fruntea acestei mișcări de propășire, au fost urmașii glorioși ai lui Teofil și Atanasie pe scaunul arhieresc a Bisericii noastre. Cei dintăiu dintre aceia, Ioan Pataki, bărbat cu înaltă erudițiune teologică, se străduiește și obține de la Carol VI domeniile fiscale de la Gherla și Sâmbăta de jos din ținutul Făgărașului pentru întreținerea mesei episcopesci. Prin acesta Episcopul a ajuns în situație de a putea reprezenta mai bine demnitatea pozițiunii sale, și de a pute sprigini și materialicesee dezvoltarea instituțiilor biserică și culturale, ér de pe umerii clerului și ai poporului, și alt cum destul de îngreunată, s'a luat sarcina de a contribui la susținerea arhierelui său. Zelul de care s'a înflăcărat apoi „bunul și milostivul părinte al nației romănesce“, ajunge până acolo, în cât „gata se arăta a-și vîrsa zina și noptea sîngele și sudorile pentru mântuirea iubitei sale națiuni romănesce“. Mórtea sa, întâmplată prea de timpuriu, l'a împedecat înse de la îndeplinirea tuturor acestor nobile intențiuni, ce le avea pentru binele poporului său.

Inocențiu Klein, următorul lui Pataki, mijloeesce de la Împăratul Carol VI schimbarea domeniilor fiscale de la Gherla și Sâmbăta de jos cu domeniul fiscal de la Blas unde ca la centru mai potrivit strămută Reședința episcopescă aședîndu-o în Castelul de odinóră al Principilor Ardealului. Cu ajutorul venitelor mai mari ale acestui domeniului apoi, pe cum și cu sprijinul filerilor întinși din partea Clerului cu ardorea vîduvei din Evanghelie, se pun temelile mănăstirei basilicilor, a Bisericii catedrale și a școlilor din giurul ei: prin cari toate, locul acela unde mai înainte era întinsă aria domnăscă, în scurtă vreme se va schimba într-o altă arie mult mai prețioasă, în care harnicii muncitori pe întrecute vor alege și curății grăunțele culturale din paie și din neghina ignoranței.

Misiunea Bisericii lui Christos nu se restringe exclusiv numai la lucrarea mântuirii de veci a sufletelor, ci, ca o instituțiune socială ce este în mijlocul omeniei, pe căi pacifice, și dând pururea ceea ce este a Chesariului, chesariului — tinde și la procurarea binelui temporal și chiar la ușurarea sorții materiale a credincioșilor săi. În conștiința acestora Episcopul Klein, cu însu-

ștețire se interesează și din toate puterile stăruiește pentru schimbarea în mai bine a condițiunii de viață a masei poporului său, ținut înapoi prin greutatea vremilor ca și prin sistemele economice și sociale ale vechiului feudalism. Ca „adevăratul părinte al românilor: dînsul, face pașii de lipsă în dieta țerei, și de la Glorioșă Împărătesă Maria Teresia obține însemnata rezoluțiune preainaltă, înarticulată apoi în parte și în lege¹⁾, ca Români să nu se socotescă mai mult numai ca suferiți, ci ca fi ai patriei comune, pentru a cărei apărare, mărire și înflorire ei își vîrsa sîngele, își încordașu puterile și își jertfeașu agonisela sudorei feței lor, întogmai după cum fac și în timpul nostru. Ast fel, pașii întreprinși spre îmbunătățirea sorții cetățenesci a poporului romănesc, prin ridicarea lui la poziția și la folosul de o potrivă al drepturilor publice, de cari se bucură concetățenii patriei comune; îndrumarea lui spre căile civilizațiunii apusane, și peste tot renașterea și întărirea conștiinței în pieptul său despre demnitatea originii sale romane, — începute toate și necontentit împinse înainte prin S. Unire a bună samă, că formeză încă una din strălucitele podobe, cu cari acesta are dreptul de a se mândri în fața aceluiași iubit popor.

Silit de împregiurări a-și părași în vîgorea vîrștei sale lucrările întreprinse cu atîta zel și după concepțiuni așa de mari, Episcopul Inocențiu, le-a lăsat urmașilor săi spre mai de parte îndeplinire. Lung ar fi acuma firul cuvintelor noastre, dacă am sta să urmărim mai de aproape operele, vrednicile și ostenele apostolice ale tuturor acestor Archierei pe cum și ale celor ce la Orade, la Gherla și la Lugos au condus destinele Bisericii noastre de la Episcopul Klein și până la noi. Privirea fugitivă asupra unor puncte mai culminate spre cari s'au concentrat eforturile activității lor, va fi de ajuns spre a putea aprecia rodnicia păstoririi lor.

La început, și mai ales prin Sinodul cel mare de la 1700, poporul român din Ardeal și din părțile adnexe peste tot trecuse la Unire. Cîrînd însă inimicii Unirei, de acasă și din afară, în fel și fel de chip reușiră a face multă pustiire în câmpul său. Pentru aceea Archiereii noștri, după ce la centrul dieceselor pórta sarcinile zilei prin împlinirea funcțiunilor sacre, prin regularea și supraveghierea administrațiunii, prin cultivarea și susținerea rapórtelor de lipsă cu celelalte auctorități, prin formularea rugămintelor către Capul statului și către dieta țerei, ca și prin deseale călătorii întreprinse pentru rezolvarea aceloră, — fără de a ținea samă de povara anilor, ce în genere le apasă umerii, s'au de neregularitatea drumurilor și a pericolelor împrennate, pleacă în mijlocul poporului până prin ținuturile cele mai depărtate, spre a propovădui înșiși cuvîntul Domnului, spre a îmbărbăta pe cei tari, spre a întări pe cei slabi, spre a întorce pe cei ademeniți de glasul nouel desbinării, și spre a cere peste toți darul ceresc de la Ceta ce bun este spre cei nemulțămitori și rîi²⁾, și carele sórele său îl rêsare peste cei rîi și peste cei buni și plonă peste cei drepti și peste cei nedrepti³⁾.

Adevărat este că apostoliceseele lor ostenele nu să ved încununate pretutiudenea într-o totă întinderea lor și după toate așteptările dorite, dar bunii Părinți ai poporului iubit se reintore liniștiți la Scaunele lor, bine știind, că nu-i scurtată mîna Domnului, și că dînsul într-o nemărginită îndurarea sa, la vreme potrivită va da creșterea⁴⁾, făcînd să se împlinescă zilnica rugăciune, prin care la înfricoșatul său altar se cere de toți unirea tuturor bisericilor, încetarea despreunării lor, unirea credinței și împărtașirea Spiritului Sfint.

(Va urma.)

¹⁾ Rom. 11, 17.

²⁾ Ioan 15, 8.

³⁾ Ioan 4, 14.

⁴⁾ Ps. 44, 10.

¹⁾ Instruct. S. C. de Prop. fid. ad Archiep. Alb. Iul. et Fog. dno 28 Iuni 1858.

²⁾ Encicl. Praeclararum gratulationis.

¹⁾ Art. V din 1743.

²⁾ Luc. 6, 35.

³⁾ Mat. 5, 45.

⁴⁾ I Cor. 3, 7.

Bibliografie.

A anănt:

„Noua Revistă Română“, Nr. 20., Vol. 2. cu următorul sumar: Chestiunea israelită: A. Esmein, Henry Fouquier, P. Cauwés, Charles Richet. — C. R. Motru, Un nou ziar, un bun curent. — Ioan Măgură, Meetinguri. — Const. Al. Ionescu, Încercări de psihologie etnologică. — Artur Gorovei, Asupra literaturii noastre populare. — Ioan Adam, Nenoroc (nrvclă). — S. Fl. Marian, Bonzariul, Striga. (Din datinele și credințele Românilor despre insecte). — N. Iorga, Cum face dl Gr. Tocilescu „ediția a doua a operelor sale. — Ștefan I. Răsnovanu, Psihologia artistului dramatic. — Ilie Bărbulescu, O îndreptare paleografico-istorică. — Ion Kalinderu, Portal bărbiei și părului la Români. — Haralamb G. Lecea, Sexta (versuri). Suplimentul I.: Îubileul de 200 de ani al bisericii unite. — Din Bucovina. — Condițiunea străinilor în țera românească din vremurile cele mai vechi până la 1717, de Const. V. Obedeauu. — Complotul contra M. S. Regelui Carol I. de Em. Miculescu. — Evoluția socialismului. Suplimentul II.: Omul situației de C. I. Apriel. — Elegie (poesie) de C. Vâldeanu. — Între foști prietini (scrisoare) de I. D. Manolache. — Ruine (poesie) de A. d'Yris. — Sănătate Dămine! de Gr. Crețescu. — Răsboiul de P. T. Coandă. — Concertul Wolfstahl.

Din Istoria Românilor. Episcopul Ioan Inocențiu Klein, de Dr. Augustin Bunca, Blaș 1900, Opul acesta nu este o carte numai

de istorie bisericească, ci o istorie completă a vieții politice, religioase, culturale și sociale a Românilor de pe timpul episcopului Klein, și pentru aceea se recomandă nu numai celor ce se interesează de istoria bisericească, ci tuturor, carl voese să cunoască trecutul întreg al Românilor. Credem înse că mai vârtos din nici o bibliotecă parochială nu ar trebui să lipsescă.

Datinile Romanilor de la înmormintări în raport cu ale noastre de Gavril Pop canonic, Blaș 1900. Cărticica acesta de 23 pag. e un mic studiu comparativ asupra datinelor la înmormintări. Costă 20 fil și se recomandă mai ales studenților din clasele superioare. O parte din venitul curat. dl autor l'a destinat despărț. Blaș al Asociațiunii.

Scurta Istorie a lui Mihaiul Vitezul în amintirea celor sevârșite acum trei sute de ani de N. Iorga, prețul 1 leu.

Posta redacțiunii.

Dsale Dlufl I. P. in B. Am primit ziarele trimise. Cu A. simtem in relație de schimb. Așteptăm cu nerăbdare celea promise. Mulțumită pentru viul interes ce ne arătați. Vă rugăm să ne avisați tot deuna când veți afla ceva referitor la noi. Multe salutări!

Dsale Dlufl L. R. in B. Mulțumită. Gândesce-te și altă dată la noi. Salutări frățescl!

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Nr. 5444 - 1900.

(30) 2-3

Escriere de concurs.

La un stipendiū de 340 corōne din fundațiunea fericitului canonic *Elie Vlassa* se scrie prin acesta concurs până în 15 Novembre n. 1900 pe lângă următoarele condițiuni:

1. La acest stipendiū pot concurge nu numai elevi, ci și eleve la vre o școlă publică, dacă acestea pot dovedi, că sînt în legătură de consăngenitate cu piul fundator.

2. Preferință aū, — pe lângă orl ce calcul din studiu, întru cât acela este cel puțin suficient, — consăngenil piului fundator, őr în locul al doilea fiul de preoți archidieceșani.

3. Concrenții aū să alăture la cereri: atestat de botez, atestat de eventuală consăngenitate cu fundatorul, testimoniū medical, testimoniū de pe anul scolastic expirat 1899/1900, testimoniū de frecuentare pe anul scol. curent, și eventual și testimoniū de paupertate, întru cât ei nu sînt înrudiți cu fundatorul.

4. Cererile aū să se înainteze la acest Consistor până la terminul indicat.

Blaș, din ședința Consistoriului archiepiscopesc gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș ținută în 20 Octobre 1900.

Victor Mihályi de Apsia
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căil ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1900.

Budapesta—Predeal				Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș			
Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren accelerat		Tren de persoan.	Tren de persoan.	Tren de persoan.	
10—	8.50	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	6.20	2.21
8.30	5.45	9.15	Budapesta	7.10	7.50	8.20	3.50
11.21	9.02	11.12	Szolnok	3.22	5.32	3.25	4.43
1.33	11.33	12.47	P. Ladány	12.54	3.56	1.12	4.12
3.42	1.43	2.11	sos. } Oradea-mare { pl.	11.04	2.38	11.36	4.33
3.58	2.06	2.18	pl. } { sos.	10.44	2.31	11.17	5.23
4.88	3.03	2.50	pl. } Mező-Telegd	10.07	2.01	10.42	6.15
5.20	3.45	3.26	Rév	9.32	1.34	10.08	8.34
5.43	4.06		Bratca	9.11		9.50	
6.31	4.52	4.16	Ciucia	8.97	12.52	9.19	4.25
7.16	5.31	4.52	B-Huedin	7.54	12.20	8.37	5.01
8.06	6.24		Ghârbeti	6.54		7.37	9.06
8.33	6.59	5.55	sos. } Cluș { pl.	6.13	11.01	7.	4.25
8.50	8.30	6.11	pl. } { sos.	5.24	10.46	6.45	5.39
9.07	8.59	6.27	pl. } Apahida	5.02		6.27	7.19
10.14	10.29	7.26	Ghiriș	3.40	9.23	5.12	10.29
10.44	11.16	7.50	sos. } Cucurdea { pl.	3.11	8.54	4.43	12.48
10.56	11.31	7.52	pl. } { sos.	3.04	8.49	4.33	1.55
11.03	11.40		Uióra	2.58		4.27	3.02
11.12	11.50		Vișul de sus	2.51		4.20	3.52
11.34	12.20	8.16	Aiud	2.29	8.23	3.59	4.55
11.52	12.46	8.32	sos. } Teiuș { pl.	2.07	8.06	3.38	5.34
12.24	1.43	8.37	pl. } { sos.	1.42	8.00	3.02	10.30
12.53	2.17		Crăciunel	1.09		2.36	11.22
1.02	2.26	9.05	Blaș-Küküllőszög	12.56	7.34	2.16	4.32
1.45	3.14	9.31	Micăsasa	12.11	7.08	1.44	4.50
2.01	3.33	9.43	sos. } Copsa-mică { pl.	11.50	6.56	1.25	6.19
2.15	3.48	9.47	pl. } { sos.	11.14	6.50	1.06	6.27
2.33	4.08	10.01	Mediaș	10.55	6.37	12.49	6.45
3.04	4.45	10.25	Elisabetopol	10.24	6.16	12.18	6.27
3.40	5.27	10.53	sos. } Sighișora { pl.	9.45	5.49	11.40	6.05
3.47	5.43	11.	pl. } { sos.	9.35	5.42	11.33	6.27
4.03	6.08	11.12	Hașfalău	9.12	5.28	11.16	7.28
5.35	7.54	12.26	Homorod	7.44	4.23	10.03	7.47
6.13	8.32	12.58	Ăgostonfalva	7.03	3.50	9.22	
6.43	9.09	1.16	Apata	6.38	3.35	8.57	
7.16	9.40	1.35	Feldióra	5.58	3.15	8.27	
8.	10.25	2.09	sos. } Brașov { pl.	5.08	2.45	7.43	
3.55		2.19	pl. } { sos.	9.27	2.18	5.	
4.40		3.01	Timiș	8.47	1.42	4.24	
5.10		3.31	Predeal	8.20	1.12	3.32	
11.55		9.10	sos. Bucuresci pl.	3.05	9.15	7.50	

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numeril încadrați cu linii mai negre însemneză órele de noapte.